

Anexa 01

Elemente esențiale din evoluția istorică a țesutului urban din ZCP Vasile Conta

Analiza evoluției istorice a țesutului urban din ZCP Vasile Conta a avut la bază datele colectate din teren precum și o serie de documente cartografice relevante și anume planurile istorice de referință ale orașului București – Borroczyn 1844-1846, Institutul Geografic al Armatei 1895-1899 și 1911, Atelierele Socec & Co 1914, Mihail Pântea 1921, Institutul Cartografic 1931, respectiv ridicările topografice date în general în 1974 și 1990. De asemenea au fost consultate documente scrise și anume regulamentele urbanistice de referință – 1847 (pentru împărțirea în ocoale), 1848, 1878, 1890, 1928, 1939 (de construcții și alinieri), dar și titluri relevante din literatura secundară.

Zona construită protejată Vasile Conta este amplasată în partea de nord-est a orașului, perimetrul său fiind delimitat de o serie de artere de importanță majoră și medie: bd. Nicolae Bălcescu, str. C. A. Rosetti, str. Jean-Louis Calderon și str. Batiștei. Zona analizată cuprinde o porțiune restrânsă de țesut urban tradițional dezvoltat spontan în a doua jumătate a secolului XIX, ca urmare a creșterii importanței străzilor amintite anterior. Fondul construit din zona Vasile Conta este caracterizat prin diversitatea tipologică a arhitecturii de înălțime variabile, construcțiile fiind amplasate în regim izolat sau grupat, dând naștere unui front stradal discontinuu, marcat local de prezența vegetației.

Din compararea situației actuale a ZCP Vasile Conta cu cele relevate de planurile istorice de referință rezultă aspectele relevante pentru resursa culturală prezentate în cele ce urmează.

Analiza planurilor Borroczyn și Papazoglu prezintă țesutul construit specific orașului de la mijlocul secolului XIX, cu parcele de dimensiuni medii și mari, maidanele, grădinile și parcelele cu viță de vie dominând peisajul urban din zona analizată. Zona se dezvoltă în perimetrul delimitat de ulița Colței și strada Polonă (azi, str. Jean-Louis Calderon – Polonă), străzi importante ale orașului de la mijlocul sec. XIX, ce făceau legătura între centrul istoric și limita de nord a orașului. Deși inițial o stradă de întindere redusă, ce asigura legătura între ulița Colței și str. Teilor (azi Vasile Lascăr), trecând prin dreptul bisericii Batiștea, strada cu același nume încurajează dezvoltarea întregii zone. Strada Scaune (azi, str. Nicolae Filipescu) a avut un rol important în dezvoltarea zonei, fiind una dintre cele mai vechi străzi din perimetrul analizat. Traseul acesteia pornea de la str. Sfinților, trecând prin dreptul bisericii Scaune¹ și continuând apoi către nord, până la intersecția cu strada Clemenței (azi, C. A. Rosetti). Din punctul de vedere al fondului construit, cea mai densă zonă este dezvoltată de-a lungul celor două străzi aflate în afara limitelor ZCP Vasile Conta, și anume străzile Colței și Polonă, țesutul construit fiind relativ compact și pe cele două laturi ale străzilor Batiștei și Scaune. Deși trama stradală nu este încă definitivată, traseele actualelor străzi Str. Gen. David Praporgescu (fostă str. Crinului), str. Tudor Arghezi (fostă str. Dionisie), str. Nicolae Filipescu (fostă str. Scaune) și str. Vasile Conta (fostă str. Minervei) sunt ușor de distins pe planurile istorice de la mijlocul secolului XIX. Principalele repere din zonă sunt bisericile Dionisie Mitropolit de pe str. Scaune, dispărută la sfârșitul secolului XIX și Batiștei, construcție edificată în 1764².

Sfârșitul secolului XIX aduce o serie de schimbări majore în conformarea zonei: planul Institutul Geografic al Armatei din 1895-1899 atestă densificarea fondului construit, dar și extinderea și regularizarea traseului unor străzi importante. Cea mai importantă intervenție poate fi considerată trasarea Bulevardului Elisabeta, operațiune începută în 1868, care este prelungit către est în 1890, prin actualele bulevarde Carol I și Pache Protopopescu. Și strada Colței suferă modificări majore, traseul ei fiind sistematizat și lărgit pe porțiunea cuprinsă între intersecția cu str. Sfinților-Doamnei și Batiștei. Fondul construit cunoaște o dezvoltare accentuată în a doua jumătate a secolului XIX, ambele laturi ale străzilor din perimetrul zonei analizate fiind edificate

¹Conform pisaniei din 8 septembrie 1611, pe locul actualei biserici a existat o construcție din lemn ridicată la începutul sec. XVII, biserica de zid fiind construită la începutul sec. XVIII.

²Conform pisaniei amplasate în zona de intrare a edificiului de cult

aproape în totalitate. Acest lucru se datorează în mare parte poziției centrale a zonei și trasării noului bulevard; un rol important în dezvoltarea zonei îl au și construcția Primăriei Comunei în vecinătatea străzii Batiștei (pe amplasamentul actualului Teatru Național) și a Județului Ocolului de Galben, pe fostul loc al logofătului Dinu, la intersecția străzilor Scaune și Dionisie.

Începutul secolului XX aduce transformări majore ale zonei aflate la limita ZCP Vasile Conta. Astfel, planul orașului București din anul 1911 ilustrează o densificare a fondului construit din zona analizată și din vecinătatea acesteia, parcelele de mari dimensiuni din secolul XIX fiind subîmpărțite, rezultând astfel parcele mici și înguste, cu una sau două construcții pe lot. Deși la începutul secolului XIX acest tip de locuire a fost relativ omogen distribuit în zona analizată, în prezent s-a păstrat pe actualele străzi David Praporgescu și Tudor Arghezi. Apar și construcții edificate cu precădere la începutul secolului XX, a căror conformare este diferită: acestea sunt în general locuințe individuale de dimensiuni medii, cu un grad sporit de confort, dezvoltate pe unu sau două niveluri, amplasate izolat pe parcelă sau alipite la una dintre limitele laterale, cu acces din curte; numărul acestor clădiri este limitat, însă generează un model diferit de locuire. Astfel de locuințe pot fi întâlnite pe actualele străzi Batiștei, Tudor Arghezi, Nicolae Filipescu, Vasile Conta și David Praporgescu din interiorul zonei analizate. Lor li se adaugă și o serie de imobile destinate locuirii semi-colective edificate la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, ce ocupă aproape integral parcele de dimensiuni medii, fiind amplasate pe aliniament în regim grupat și având înălțimi medii, ce rareori depășesc 10 m.

În perioada interbelică țesutul urban din ZCP Vasile Conta suferă transformări majore, teritoriul aflat la limita zonei analizate fiind supus unor intervenții importante, mai cu seamă în anii '20, când se definitivează traseul noului bulevard Bălcescu-Magheru. De asemenea, strada Clemenței, devenită ulterior str. C. A. Rosetti, este prelungită până la intersecția cu str. Rotarilor, înglobând str. Sf. Spiridon. Ca urmare a sistematizării noului bulevard, întreaga zonă este supusă unor operații majore de remodelare. Are loc, așadar, o densificare a fondului construit din zona analizată și a țesutului urban din împrejurii, prin realizarea unor clădiri cu regim de înălțime mult mai ridicat, constând în blockhaus-uri moderniste și edificii tip vilă de factură neo-românească. Imobilele interbelice sunt amplasate preponderent în vecinătatea bulevardului Magheru și a străzii C. A. Rosetti, dar și izolat în interiorul ZCP Vasile Conta, pe toate străzile cuprinse în arealul zonei protejate analizate.

În a doua jumătate a secolului XX au loc intervenții majore în conformarea porțiunii aflate la sud de limita zonei protejate, mai cu seamă în dreptul străzii T. Arghezi, ca urmare a construirii Teatrului Național și a hotelului „Intercontinental”. Planul cadastral din 1974 relevă mici modificări la nivelul tramei stradale față de situația anterioară, fiind însă vizibilă configurarea unor spații publice aflate la limita zonei analizate (actuala piațetă ce adăpostește statuia lui Constantin Dobrogeanu Gherea, rezultată ca urmare a demolării clădirii Județului Ocolului de Galben), dar și edificarea unor clădiri destinate educației, administrației sau sedii ale unor instituții publice, în general construcții masive, ce întrerup brutal scara și coerența țesutului urban istoric (de exemplu, Școala generală 19, azi Școala Gimnazială „Tudor Arghezi”, sediile I.S.L.G.C, azi Institutul de Proiectare, Cercetare și Tehnică de calcul în construcții sau clădire U.F.S.C., azi sediul Ministerului Tineretului și Sportului). Ultimele decenii ale secolului trecut nu au adus schimbări importante în ceea ce privește conformarea fondului construit din zonă, ZCP Vasile Conta menținându-și caracterul rezidențial.

Începutul secolului XXI aduce însă schimbări majore în ceea ce privește conformarea fondului construit din zonă. Cu toate că un număr limitat de edificii istorice au fost demolate pentru a face loc unor clădiri de birouri, noile inserții sunt în general construcții masive, cu un regim de înălțime ridicat, în dezacord cu arhitectura zonei.